

Ochrona prawna walorów turystycznych Cz. VIII. Walory turystyczne poza obszarami specjalnymi

W poprzednich odcinkach tego cyklu wskazywałem, że najistotniejsze walory turystyczne są związane z obszarami specjalnymi objętymi ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody, o ochronie zabytków bądź o uzdrowiskach. Jednakże walory turystyczne występują także poza obszarami specjalnymi. Należy zatem zbadać, czy i w jakim zakresie polski system prawny uwzględnia walory turystyczne poza obszarami specjalnymi, przy czym szczególnie istotne znaczenie mają tu z jednej strony obiekty przyrodnicze chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody, z drugiej zaś lasy i wody otwarte.

Chronione obiekty przyrodnicze

Przepisy ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (DzU nr 92, poz. 880 ze zm.) dotyczące form ochrony przyrody klasyfikuje się zwykle na trzy grupy, określając je mianem:

- 1) ochrony obszarowej (parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000),
- 2) ochrony obiektowej (pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe),
- 3) ochrony gatunkowej (zwierząt, roślin i grzybów). Podział ten daleki jest zresztą od precyzji, ponieważ co najmniej użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe mają charakter przestrzenny i należałoby je było zaliczać do form ochrony obszarowej, ma jednak pewne podstawy normatywne i jest użyteczny.

Podział ten daleki jest zresztą od precyzji, ponieważ co najmniej użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe mają charakter przestrzenny i należałoby je zaliczać do form ochrony obszarowej, ma jednak pewne podstawy normatywne i jest użyteczny.

Na obszarach specjalnych tworzonych na podstawie ustawy o ochronie przyrody mamy niejako skondensowane walory przyrodnicze i krajobrazowe, będące jednocześnie walorami turystycznymi. Ale i obiekty chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody mogą przyciągać turystów, czyli mieć charakter walorów turystycznych. Dotyczy to przede wszystkim pomników przyrody i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, w nieco mniejszym stopniu stanowisk dokumentacyjnych i użytków ekologicznych.

Według art. 40 ustawy o ochronie przyrody *pomnikami przyrody* są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie. W naszych realiach najliczniejszą grupę pomników przyrody stanowią pojedyncze drzewa i aleje drzew. Znaczenie drzew pomnikowych ze szczególną mocą podkreśla art. 40 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody stanowiąc, że na terenach niezabudowanych, jeżeli nie powoduje to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa będące pomnikami przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Mianem *stanowisk dokumentacyjnych* art. 41 ustawy o ochronie przyrody określa niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatacyjnych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych; stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin i zwierząt.

Z kolei *użytkami ekologicznymi* są według art. 42 ustawy o ochronie przyrody zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Wreszcie stosownie do art. 43 ustawy o ochronie przyrody *zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi* są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Każdy z tych tworów przyrodniczych przedstawia lub może przedstawiać walory także turystyczne, zwłaszcza dla turystyki krajoznawczej.

Prof. dr hab. W. Radecki – Instytut Nauk Prawnych PAN, Wrocław

Zapewnienie ochrony tym tworum następuje w ten sposób, że właściwy organ, którym według art. 44 jest co do zasady wojewoda, a rada gminy, jeżeli wojewoda działań nie podejmie, wydaje akt normatywny o mocy powszechnie obowiązującej (rozporządzenie wojewody lub uchwała rady gminy), którym:

- określa nazwę danego obiektu lub obszaru i jego położenie,
- sprawującego nadzór,
- szczególne cele ochrony, w razie potrzeby ustalenia ochrony czynnej,
- zakazy właściwe dla danego obiektu, obszaru lub jego części, wybrane spośród wymienionych w art. 45 ust. 1.

Przepis art. 45 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody stanowi, że w stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
- 11) umieszczania tablic reklamowych.

Należy podkreślić, że zakazy te nie obowiązują z mocy samego prawa, lecz będą obowiązywać tylko w takim zakresie, w jakim wojewoda rozporządzeniem (lub rada gminy uchwałą) je wprowadzi w odniesieniu do konkretnego obejmowanego ochroną obiektu lub obszaru. Nawet gdyby wszystkie zakazy zostały wprowadzone, to z mocy art. 45 ust. 2 nie dotyczą one: Efektywność można określać za

pomocą wzoru [1]:

- 1) prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody,
- 2) realizacji inwestycji celu publicznego po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody,
- 3) zadań z zakresu obronności kraju w razie zagrożenia bezpieczeństwa państwa,
- 4) likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Zakazy wprowadzone w formie kreującej obiektowe formy ochrony przyrody mają na celu ochronę tych form przed niszczeniem, uszkodzeniem, niekorzystnymi zmianami ich wartości przyrodniczych i krajobrazowych. Jednocześnie jednak, jeżeli te formy ochrony mają walory turystyczne, zakazy są także środkiem ochrony takich walorów. Trzeba przy tym podkreślić, że naruszenie zakazu obowiązującego w odniesieniu do tych obszarów lub obiektów chronionych jest co najmniej wykroczeniem z art. 127 pkt 2 lit. a/ – d/ ustawy o ochronie przyrody, w poważniejszych zaś wypadkach wchodzi w rachubę odpowiedzialność za przestępstwo.

Parki gminne

Kolejną formą ochrony przyrody jest park gminny. Ta forma ma swoją dłuższą historię, sięgającą czasów bezpośrednio po II wojnie światowej, kiedy próbowano uregulować prawnie sytuację parków podworskich, zlecając opiekę nad nimi głównie byłym państwowym gospodarstwom rolnym [1]. Nie przyniosło to większych efektów, dlatego ustawa z 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska wprowadziła swoistą formę ochrony pod nazwą parków wiejskich. Ustawa ta umożliwiła objęcie ochroną terenów na obszarach wsi, pokrytych drzewostanem o charakterze parkowym, jeżeli nie podlegały przepisom o ochronie zabytków. Tak ustanowiony park wiejski był rodzajem obszaru specjalnego, na którym obowiązywał szczególny reżim prawny określony odrębnym aktem prawnym. Podczas jednej z nowelizacji ustawy z 1980 r. umożliwiono tworzenie parków także na obszarach miast, a kiedy przepisy o parkach zostały przeniesione do ustawy z 1991 r. o ochronie przyrody, park gminny stał się jedną z form ochrony przyrody. Inaczej tę kwestię rozwiązuje art. 81 obowiązującej ustawy o ochronie przyrody, według którego teren położony poza obrębem miast i wsi o zwartej zabudowie, pokryty drzewostanem i nieobjęty ochroną na podstawie ustawy o ochronie zabytków, rada gminy może uznać za park gminny, jeżeli stanowi własność gminy, a jeżeli stanowi własność innego podmiotu – za zgodą właściciela. Jednakże na podstawie przepisów obowiązujących park gminny nie jest rodzajem obszaru specjalnego, ponieważ nie ma tego, co jest charakterystyczne dla obszaru specjalnego – szczególnego reżimu prawnego opartego na

zakazach, których naruszenie pociąga za sobą odpowiedzialność typu penalnego. Parki gminne mogą mieć walory turystyczne, ale ich ochrona opiera się na przepisach powszechnie obowiązujących, a nie na szczególnym reżimie prawnym.

Ustalanie warunków prowadzenia niektórych robót na terenach o szczególnych wartościach przyrodniczych

Specyficzną formę ochrony przewiduje art. 118 ustawy o ochronie przyrody, który stanowi, że prowadzenie robót polegających na regulacji wód oraz budowie wałów przeciwpowodziowych, a także robót melioracyjnych, odwodnień budowlanych oraz innych robót zmieniających stosunki wodne – na terenach o szczególnych wartościach przyrodniczych, zwłaszcza na terenach, na których znajdują się skupienia roślinności o szczególnej wartości z punktu widzenia przyrodniczego, terenach o walorach krajobrazowych i ekologicznych, terenach masowych łąg ptactwa, występowania skupień gatunków chronionych oraz tarlisk, zimowisk, przepławek i miejsc masowej migracji ryb i innych organizmów wodnych, następuje na podstawie decyzji regionalnego dyrektora ochrony środowiska, który ustala warunki prowadzenia robót. Wgłębiając się w sens tej regulacji, która była znana także poprzednim przepisom, ale w nieco innej formie, można się w niej doszukać instrumentu ochrony walorów nie tylko czysto przyrodniczych, lecz także turystycznych, gdyż przewidziany tym przepisem mechanizm znajduje zastosowanie do wszystkich terenów o walorach krajobrazowych, będących z reguły także walorami turystycznymi. Ochrona jest wszakże ukierunkowana na zagrożenia związane wyłącznie z prowadzeniem robót zmieniających stosunki wodne. Polega to na tym, że na tych terenach takie roboty wymagają decyzji regionalnego dyrektora ochrony środowiska, który ustala warunki prowadzenia robót. Należy ponadto wskazać, że na podstawie art. 72 ust. 1 pkt 7 ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz U nr 199, poz. 1227) decyzja przewidziana w art. 118 ustawy o ochronie przyrody musi być poprzedzona decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach. Mamy tu więc do czynienia z niejako „podwójną” ochroną terenów o szczególnych wartościach przyrodniczych, w tym o walorach turystycznych: najpierw decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach, po niej decyzja ustalająca warunki prowadzenia robót i dopiero po uzyskaniu tych decyzji może być wydane pozwolenie na budowę w odniesieniu do tych robót, które wymienia art. 118.

Ochrona obszarów nadwodnych

Przepis art. 119 ustawy o ochronie przyrody zabrania wznoszenia w pobliżu morza, jezior i innych zbiorników

wodnych, rzek i kanałów obiektów budowlanych uniemożliwiających do nich dostęp lub utrudniających ludziom i dziko występującym zwierzętom dostęp do wody, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej oraz związanych z bezpieczeństwem powszechnym i obronnością kraju. Poprzednikiem tego przepisu był art. 47a ustawy z 1991 r. o ochronie przyrody w brzmieniu tekstu jednolitego z 2001 r., złożony z trzech ustępów:

- ust. 1 proklamował ochronę walorów krajobrazowych bez względu na to, czy są objęte szczególnymi formami ochrony przyrody,
- ust. 2 nakazywał uwzględnianie walorów krajobrazowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- ust. 3 ustanawiał zakaz wznoszenia obiektów budowlanych, ale, co bardzo istotne, ujęty szerzej niż art. 119 ustawy obowiązującej, ponieważ dotyczył nie tylko terenów nadwodnych, lecz także terenów o szczególnych walorach krajobrazowych, przy czym zakazem było objęte wznoszenie obiektów budowlanych nie tylko uniemożliwiających lub utrudniających dostęp do wód, lecz także naruszających walory krajobrazowe lub uniemożliwiających do nich dostęp.

W literaturze art. 47a ustawy o ochronie przyrody z 1991 r. spotkał się z pozytywną oceną właśnie dlatego, że chronił walory krajobrazowe także poza terenami objętymi formami ochrony przyrody [2]. Z przyczyn dość bałamutnych (rzekomo niedająca się zinterpretować niejasność pojęcia „szczególnych walorów krajobrazowych”) art. 47a ust. 3 ustawy z 1991 r. został przeniesiony do art. 119 obowiązującej ustawy o ochronie przyrody w wersji „okrojonej”, ograniczonej do terenów nadwodnych. To zwężenie ochrony oceniłem jako regres w stosunku do poprzednio obowiązującego stanu prawnego [3]. Ale stało się, walory krajobrazowe będące jednocześnie walorami turystycznymi są chronione przez art. 119 ustawy obowiązującej tylko wtedy, gdy wznoszenie obiektów budowlanych miałyby utrudnić lub uniemożliwić dostęp do wód.

Zauważyć trzeba, że art. 119 ustawy o ochronie przyrody jest jednym z nielicznych przepisów uwzględniających potrzeby turystyczne. Chodzi o to, że zakaz nie obowiązuje w odniesieniu do obiektów budowlanych służących turystyce wodnej.

Ochrona walorów turystycznych lasów

Dwie najważniejsze ustawy dotyczące lasów to:

- 1) ustawa z 28 września 1991 r. o lasach (DzU z 2005 r. nr 45, poz. 435 ze zm.),
- 2) ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (DzU z 2004 r. nr 121, poz. 1266 ze zm.).

Co do tego, że lasy przedstawiają zawsze istotne walory turystyczne, żadnych wątpliwości nie ma i być nie może.

Podkreśleniem walorów turystycznych lasów jest proklamowanie wolnego wstępu do lasów stanowiących własność Skarbu Państwa (art. 26 ustawy o lasach) z nielicznymi wyjątkami uzasadnionymi ochroną lasów. Walory turystyczne lasów są chronione przepisami określającymi zasady zachowania się w lesie czy też wprowadzającymi zakazy jeżdżenia po lesie pojazdami mechanicznymi. Odnośnych regulacji w tym miejscu nie powtarzam, gdyż omawiałem je niedawno na tych łamach [4]. Zatrzymam się nad tymi instytucjami prawnymi polskiego prawa leśnego, które mają szczególne znaczenie z punktu widzenia turystyki.

Pierwszą taką instytucją prawną są **lasy ochronne**. Według art. 15 ustawy o lasach za lasy szczególnie chronione, zwane „lasami ochronnymi”, mogą być uznane lasy, które:

- 1) chronią glebę przed zmywaniem lub wyjąłowieniem, powstrzymują osuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin,
- 2) chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewniach oraz na obszarze wododziałów,
- 3) ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków,
- 4) są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu,
- 5) stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej,
- 6) mają szczególne znaczenie przyrodniczo–naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa państwa,
- 7) są położone:
 - a) w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców,
 - b) w strefach ochronnych uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej w rozumieniu ustawy z 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (DzU nr 167, poz. 1399),
 - c) w strefie górnej granicy lasów.

Zrozumiałe jest, że walory turystyczne przedstawiają wszystkie lasy, nie tylko zresztą ochronne, ale szczególnie istotne dla turystyki są lasy ochronne ujęte w pkt 7 art. 15 ustawy o lasach.

Założeniem art. 16 ustawy o lasach jest, że uznanie lasu za ochronny następuje:

- w odniesieniu do lasów stanowiących własność Skarbu Państwa – decyzją ministra właściwego do spraw środowiska,
- w odniesieniu do lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa – decyzją starosty.

Konsekwencje uznania lasu za ochronny są przewidziane w art. 9 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Zasadą wynikającą z art. 9 ust. 2 jest, że w lasach ochronnych

mogą być wznoszone tylko:

- 1) budynki i budowle służące:
 - a) gospodarce leśnej,
 - b) obronności lub bezpieczeństwu państwa,
 - c) oznakowaniu nawigacyjnemu lub geodezyjnemu,
 - d) ochronie zdrowia,
- 2) urządzenia służące turystyce, przez które art. 4 pkt 21 ustawy o ochronie gruntów nakazuje rozumieć parkingi, pola biwakowe, wieże widokowe, kładki, szlaki turystyczne (ścieżki dydaktyczne) i miejsca widokowe. W regulacji tego przepisu odnajdujemy uwzględnienie potrzeb turystycznych, skoro wznoszenie urządzeń służących turystyce jest w lasach ochronnych dopuszczone wprost.

Jedynie wyjątkowo, stosownie do art. 9 ust. 3 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, w przypadkach uzasadnionych ważnymi względami społecznymi i brakiem innych gruntów lasy ochronne mogą być przeznaczane na inne cele niż określone w ust. 2, przy zachowaniu wymogów wynikających z ustawy o ochronie gruntów.

Należy w tym miejscu dodać, że ochrona gruntów leśnych jest wyraźnie uprzywilejowana w porównaniu z ochroną gruntów rolnych. Przeznaczenie gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne zawsze wymaga zgody:

- ministra właściwego do spraw środowiska lub upoważnionej przez niego osoby – w odniesieniu do gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa (art. 7 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie gruntów),
- marszałka województwa – w odniesieniu do innych gruntów leśnych (art. 7 ust. 2 pkt 5 ustawy o ochronie gruntów).

Niczego w tym zakresie nie zmienia niedawna ustawa z 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (DzU nr 237, poz. 1657), która wyłącza obowiązywanie przepisów o ochronie gruntów w odniesieniu do gruntów rolnych stanowiących użytki rolne położonych w granicach administracyjnych miast. Nowelizacja ta w ogóle nie dotyczy gruntów leśnych, a zatem także przeznaczenie miejskich gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne nadal podlega regulacjom ustawy o ochronie gruntów.

Dla ochrony walorów turystycznych lasów istotne znaczenie mają **leśne kompleksy promocyjne** ustanawiane na podstawie art. 13b ustawy o lasach. Według raportu o stanie lasów mamy 19 leśnych kompleksów promocyjnych. Są to: 1) Bory Lubuskie, 2) Bory Tucholskie, 3) Lasy Beskidu Sądeckiego, 4) Lasy Beskidu Śląskiego, 5) Lasy Birczańskie, 6) Lasy Gostynińsko–Włocławskie, 7) Lasy Janowskie, 8) Lasy Mazurskie, 9) Lasy Oliwsko–Darżlubskie, 10) Lasy Rychtaleskie, 11) Lasy Spalsko–Rogowskie, 12) Lasy Warcińsko–Polanowskie, 13) Puszcza Białowieska, 14) Puszcza Kozienicka, 15) Puszcza Notecka, 16) Puszcze Szczecińskie, 17) Puszcza Świętokrzyska, 18) Sudety Zachodnie, 19) Lasy Warszawskie. Łączna powierzchnia leśnych kompleksów promocyjnych wynosi

940 469 ha, czyli przekroczyła 10% powierzchni wszystkich polskich lasów. Jednym z zadań leśnych kompleksów promocyjnych jest rozwój zaplecza turystycznego. Leśne kompleksy promocyjne nie mają szczególnego reżimu ochronnego ani własnej administracji (zarządzają nimi właściciele nadleśnictw), ale są formą prawną mającą na celu m.in. ochronę funkcji turystycznych lasów.

Ochrona walorów turystycznych wód otwartych

Podobnie jak to jest w stosunku do lasów, także w odniesieniu do wód ustawa z 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (DzU nr 239, poz. 2019 ze zm.) akcentuje turystyczne znaczenie wód. Z tym wiąże się instytucja powszechnego korzystania z wód, obejmująca – stosownie do art. 34 ust. 2 Prawa wodnego – m.in. korzystanie z wód do wypoczynku, uprawiania turystyki, sportów wodnych oraz amatorskiego połowu ryb, ale amatorski połów ryb (wędkarstwo i kusznictwo podwodne) może odbywać się tylko na zasadach określonych w przepisach odrębnych, którymi są ustawa z 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (DzU z 1999 r. nr 66, poz. 750 ze zm.) oraz przepisy wykonawcze do niej.

Ochrona walorów turystycznych wód jest zapewniana całym instrumentarium prawnej ochrony wód (utrzymanie wód, ochrona przed zanieczyszczeniem, ochrona terenów nadwodnych itd.), ale specjalnymi środkami prawnymi zapewniającym możliwość turystycznego korzystania z wód jest z jednej strony **zakaz grodzenia wód**, z drugiej zaś **zapewnienie dostępu do wody**. Stosownie do art. 27 ust. 1 zabrania się grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar. Nieliczne wyjątki (strefy ochronne, obręby hodowlane) są przewidziane w art. 27 ust. 2. Stosownie zaś do art. 28 ust. 2 Prawa wodnego właściciel nieruchomości przyległej do wód objętych powszechnym korzystaniem jest obowiązany zapewnić dostęp do wody w sposób umożliwiający to korzystanie; części nieruchomości umożliwiające dostęp do wody wyznacza wójt, burmistrz lub prezydent miasta decyzją administracyjną. Zgodnie z art. 28 ust. 2 właścicielowi nieruchomości przysługuje odszkodowanie z budżetu gminy.

Te dwa środki prawne mają istotne znaczenie dla takiej formy turystyki specjalistycznej, jaką jest turystyka wędkarska. Zakaz grodzenia wód i obowiązek zapewnienia dostępu do wody oznacza, że prywatny właściciel gruntów przyległych do wód publicznych musi umożliwić wędkarzom dojście do wody i wykonywanie wędkarstwa, a utrudniając im to naraża się na odpowiedzialność prawną.

O środkach odpowiedzialności prawnej w ochronie walorów turystycznych będzie mowa w następnym, ostatnim już odcinku cyklu.

LITERATURA

- [1] Olaczek R.: Ochrona dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego parków, Warszawa 1981
- [2] Suplement do Komentarza do prawa o ochronie przyrody, pod red. J. Sommera, s. 41, Wrocław 2002
- [3] Radecki W.: Ustawa o ochronie przyrody. Komentarz, s. 359, Warszawa 2008,
- [4] Radecki W.: Polskie prawo leśne, *Problemy Ekologii* 2005, nr 3–6 oraz 2006 nr 1–4 i 2007 nr 1 i 2.

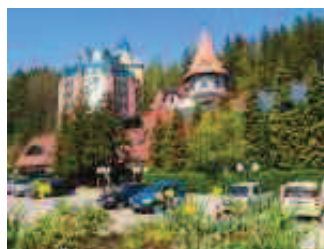
XXXX-lecie jeleniogórskiego
Wydziału Gospodarki Regionalnej
i Turystyki

Dziekan Wydziału
zaprasza na

VII MIĘDZYNARODOWĄ KONFERENCJĘ

Edukacja dla zrównoważonego rozwoju
pod patronatem
Ministra Środowiska

Polskiego Komitetu do spraw UNESCO
Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

Miejsce termin Konferencji:

Hotel LAS (www.hotel-las.pl)
Szklarska Poręba
18-21 października 2009

Harmonogram

- 30.04.2009 r.** Zgłoszenie udziału w Konferencji wraz z tematem referatu / prezentacji / posterów
15.05.2009 r. Wniesienie opłaty konferencyjnej
15.09.2009 r. Przesłanie pełnego tekstu referatu

Sekretariat Konferencji:

Adres do korespondencji:

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wydział Gospodarki Regionalnej i Turystyki
Katedra Zarządzania Jakością i Środowiskiem
ul. Nowowiejska 3, 58-500 Jelenia Góra
tel. 075 75 38 257, fax: 075 75 38 357

Osoby do kontaktu:

dr Anetta Zielińska - 606 623 443
dr Bartosz Bartniczak - 601 959 352
dr Tomasz Brzozowski - 504 124 361

Strona internetowa Konferencji: <http://wgrit.ae.jgora.pl/zj>
Skrzynka pocztowa Konferencji: edukacja2009@gmail.com